

pošteno izvršili. Bili smo radovedni, kakšno stališče bodo sedaj zavzeli naši Nemci. Pri tem sicer nismo posebno prizadeti, kajti na veliki razvoj dogodkov nima njihovo stališče nobenega vpliva, vendar ni brez pomena za naše krajevne razmere. „Marburgerica“ je prinesla predvčerajšnjim uvodni članek, kjer pojasnjuje svoje stališče in se prvič tekom celotnega razvoja prizna k jugoslovanskemu državljanstvu. — „Marburgerica“ smatramo resničnim glasilom štajerskih Nemcev in radi tega je njena izjava pomembna dovolj, da tudi mi napram njej izrazimo naše mnenje in stališče.

Izjava štajerskih Nemcev je prišla jako pozno, prav v zadnjem trenutku dvanajste ure. Koliko bolje bi bilo zanje, koliko nepotrebnega razburjenja bi prihranili prebivalstvu, ako bi bili že preje skušali z nami narediti sporazum. A hoteli so raje uporabiti in izčrpati preje prav vsa sredstva, do zadnjega trenutka so bruhali ogenj sovraštva in nespravljalivosti, na vse umetne načine so obujali zadnjo iskrico upanja, da bo slednjič vendar še mirovna konferenca sankcionirala tisočletno krivico in pustila, da nemška manjšina še nadalje vlada nad ogromno slovensko večino. Se le, ko je ta poslednja iskrica ugasnila, jim je sila razmer iztisnila to priznanje k naši državi.

Izjava štajerskih Nemcev je sestavljena skrajno rezervirano in hladno, pove za našo državo kolikor mogoče malo, nič več, kakor da se uklonijo sili razmer, obenem pa predlože velik krožnik svojih zahtev. Cesar si mi v blagopokojni Avstriji nismo upali niti v sanjah pričakovati, to smatrajo naši Nemci kar za samooobsebi umevno.

Ako bi Nemci takoj ob razsulu Avstrije ali vsaj tekom nastopnega razvoja zavzeli napram nam bolj konficiančno stališče in bi ne čakali zadnjega trenutka in še v zadnjem trenutku nastopili s tako nerodno gesto, bi tudi naš odgovor bil bolj lahak in sporazum pristržnejši.

Med nami in Nemci leži več kot tisočletna zgodovina zatiranja in hlapčevanja, gorja in krvi, leži več kot polstoletna preteklost trdih političnih bojev, ki je naša srca napolnila s trpkostjo in zapustila tu polno bolečnih spominov, ležijo še nepozabljeni dnevi ob izbruhu vojne in preganjanja tekom vojne. Naše žrtve niso dobile nobenega zadoščenja, od nemške strani nismo slišali nobenega glasu obžalovanja in priznanja.

Ako Nemci sedaj pričakujejo od nas, da naenkrat pozabimo vse to in kljub takemu zadržanju Nemcev še sedaj v zadnjem trenutku dvanajste ure sežemo v roke kot svojim sodržavljanom in jim damo popolnoma enake pravice v tej naši državi, katero smo zgradili s tolikimi žrtvami, trpljenjem in krvjo — potem pričakujejo od nas v resnici heroičnega samozatajevanja. Toda mi smo pripravljeni tudi sedaj doprinesiti največje žrtve — kakor bi jih Nemci nikdar ne bili doprinesli. Ako bi Nemci zmagali, bi mi ne samo, da ne mogli sanjati o ravnopravnosti, ampak izgubili bi bili še ono malo pravice, katere smo imeli doslej. Izjavo štajerskih Nemcev vzamemo na znanje, razumljivo je pa, da toliko bolečnih spominov ne more naenkrat brez sledu iz naših duš in da nam v jako pozni uri priobčena in tako previdno sestavljena izjava ne more vzbujati zaupanja. Ako bodo živel med nami kot dobri državljani in po močeh doprinašali k kulturnemu in gospodarskemu razvoju dr-

žave, bo slednjič tudi čas zacelil rane v dušah in razvilo se bo med nami in našimi Nemci najlepše razmerje. Vse je odvisno od Nemcev samih. Njihovo izjavo jemljemo na znanje. Spomini preteklosti ostanejo, dosedanje postopanje Nemcev in njihova izjava ne vzbuja mnogo zaupanja, vse je odvisno od postopanja Nemcev, čas lahko zaceli tudi rane preteklosti.

Politika v ljudskih šolah.

„Bogoljub“ št. 9 prinaša pod napisom „Rešimo mladino.“ sledeče:

„Danes sicer govorimo, da je vojska prenehala, da je konec preliivanja človeške krvi, toda izbojev še nismo in ne bomo prišli. Ne mislim na boje z morilnim orožjem, ampak na boj, ki ga bijemo za mladino. Glavni naval vseh sovražnikov Cerkve in krščanstva je obrnjen na mladino, na naraščanje le pri nas, marveč po vsem širnem svetu. Mreža, ki love vanjo svobodomiselnih krogi našo slovensko mladino, so n. pr. tudi sokolske telovadnice. Nedavno je še celo višji šolski svet v Ljubljani kljub odločnemu ugovoru cerkvenega zastopnika sprejel nevarni predlog, po katerem se bo moralo otrokom po naših šolah priporočati, da se vpišejo kot telovadci pri Sokolu, a seveda tudi pri Orlu. Jasno je, kako dalekosežne posledice utegne imeti ta prav malo modri in še manje vzgojni ukrep večine šolskega sveta.“

Znano je, da stoji sokolstvo na temelju verskega indiferentizma, ker „spoštuje vsako versko prepričanje“, kakor beremo v resolucijah o načelnih vprašanjih Sokola, sklenjenih v Ljubljani dne 6. prosinca 1919. V glasilih SLS, kakor tudi v glasilu Orlov, v „Mladosti“, se pa naravnost zatrjuje, da vodi sokolstvo boj proti Cerkvi ter odtujaše svoje člane veri, če tudi v programu tega ne čitamo, pa vidimo, da se v življenju to resnično udeležuje. Kako hoče n. pr. učitelj delovati na deželi za Sokola? Ljudje večinoma ne nadzirajo njegovega obnašanja in vzgojevanja v šoli, se ne brigajo, če ima z otroci telovadbo po predpisanih učnih načrtih ali ne. Pa vendar je dejstvo, da se poslužujejo učitelji pravice, ki jim jo daje odredba višjega šolskega sveta ter govorijo otrokom o Sokolu, jim razdeljujejo sokolske znake, jih vadijo v telovadbi po pet in še več ur na teden in jih vpisujejo med Sokoliče. Namen teh svobodomiselnih „vzgojiteljev“ je, zmanjšati, oziroma uničiti ves upliv duhovnika-kateheta do otrok. Nekateri so se celo upali, imeti za dečke in deklice skupno telovadbo in telovadne igre. V začetku se sicer notranji čut deklic upira skupni telovadbi, pa če je učitelj zapovedal, se otroci pač udajo in potem je velika zabava za otroke in učitelja. Stariši in pametni ljudje majejo z glavo, češ, to ni prav, pa nikogar ni, ki bi se upal temu ustaviti, razun — duhovnika.

Pa gorje mu, če se res opogumi, da posvari stariše! Razbodbajo ga kot nazadnjaka, kot sovražnika narodnosti itd. Ker se najde povsod dovolj ljudi, ki se duhovniku sicer dobrikajo in ližejo, v resnici bi mu pa najrajši oči izpraskali, je očividno, da najde tudi učitelj kot vaditelj Sokoliča nekaj pristašev. Če je ljudstvo istega mišljenja, kakor učitelj, potem seveda lahko prospeva Sokol med njim. Kaj pa, če se ljudstvo ne strinja z nazori svobodomiselnega učiteljstva in Sokolstva? Ali sme pustiti, da mu učitelj otroke odtujaše Cerkvi in veri? Po nedeljah se udeležuje ljudstvo službe božje, učitelj pa se med mašo spreha okrog cerkve. Ali bo užival tak učitelj

zaupanja vernega ljudstva? Ali se mu lahko izroči v vzgojo svojo mladino? Kaj naj poreče ljudstvo, ako učitelj otroke vpisuje k Sokolu ter jim vcepljuje polagoma veri in pobožnosti sovražnega duha v mlada srca?

Jasno je, da zavedno krščansko ljudstvo tega ne more in ne sme pripustiti za nobeno ceno. Sicer si pa lahko pomagamo na ta-le način: višji šolski svet ni dovolil le Sokolu naraščaja, temveč tudi Orlu. Stariši morajo dati otroku izrečno dovoljenje, h kateri organizaciji sme pristopiti. Ker je Orel katoliška in narodno delujoča organizacija, bodo stariši dali otroku dovoljenje, da sme pristopiti le k Orlu, a ne pa k Sokolu. Ta izjava se napiše na kos papirja in otrok jo odda šolskemu vodstvu. Na ta način bodo seveda otroci razdeljeni v dva tabora, pa ne samo otroci, temveč prepad nastane med katehetom in med liberalnim učiteljstvom, prepad med stariši, prepad med katoliško zavednim ljudstvom in svobodomiselnim učiteljstvom. Že prej smo imeli sicer ta nasprotstva, pa boj se je vršil izven šole. Zdaj je boj vržen tudi v šolo in je zato tem bolj usodepoln in obžalovanja vreden; pa zmagalo ne bo svobodomiselnost pri katoliškem ljudstvu, četudi deluje pod pokroviteljstvom višjega šolskega sveta. Zahtevamo, da se pusti šolska mladina pri miru in se je ne vlači v strankarski boj! Dokler pa ima veljavo dosedajna odredba višjega šolskega sveta, skrbite vsi katoliški stariši, da se vpiše vaša mladina k Orlu in ne k Sokolu, ob enem pa protestirajte proti temu, da bi se pri poučevanju telovadbe kršile dosedaj veljavne šolske postavbe in določbe, ki zahtevajo, da se od 12. leta naprej poučuje mladino ločeno po spolu. Proti prepričanju starišev se ne bo vzgojevalo naše mladine!

Kdo je za carino?

Liberalno in socialistično časopisje se zadnji čas zaganja v Jugoslovanski klub in „klerikalce.“ „Ljudski Glas“ n. pr. piše o klerikalnem izdajstvu našega kmeta, češ, da so klerikalci glasovali proti znižanju carine. To je naravnost obrekovanje. Kdaj že je Jugoslovanski klub zahteval znižanje, oziroma odpravo carine. O tem pričajo stenografski zapisniki Narodnega predstavništva. Meseca avgusta je Jugoslovanski klub v finančnem odboru dosegel udeležitev večine svojih tozadevnih zahtev. Popolnoma oprostil so carine med drugim kmetijske in obrtne stroje in dele, katerih pri nas ni dovolj, če jih uvažajo industriji, kmetje, obrtniki; tudi mazilno olje za stroje. Po najmanjšem tarifu naj bi se zaračunala carina za eno leto n. pr. za stavbiško gradivo, katerega pri nas ni, za kuverte in papir za tisk in pisanje, svinčnike, črnilo. Jugoslovanski klub je tistokrat predlagal, naj se oproste carine tudi obleka, obutev in klobuki in odpravi državni monopol za petrolej in sol. Finančni minister pa je tozadevno vendar pristal na carino. Kljub vsem: temu prizadevanju Jugoslovanskega kluba za znižanje, oziroma popolno oprostitve carine so liberalni in socialistični listi lažljivo črnilo naše poslance, češ, da so za carino.

9. septembra pa je seja narodnega predstavništva jasno in nedvomno pokazala, kdo je proti carini, in kdo je za carino. V tej seji je v imenu Jugoslovanskega kluba njegov član finančnem odseku poslanec Vesenjsek ponovil zgoraj omenjeni predlog, da se

čez en teden vsi smrtno zbolijo — in potem pridejo novi.

Laški narod pozna sedaj samo enega sovražnika in ta je Jugoslovan. Ubogi ujetnik, ki izpove svojo narodnost! In tudi civilisti, nahujskani od laškega časopisja, vprašajo vsakega ujetnika, je li Jugoslovan. Zelo zanimivo je čitati vsakdanje novice laških časopisov „Giornale d'Italia“, „Tribuna“, „Matino“ o naših razmerah. Ne pišejo drugega, kakor o nemirih v državi, posebno na Hrvaškem, v Bosni in na Crnogori. Pisali so meseca aprila, da so celo v Ljubljani kričali „Eviva l'Italia.“

Sedaj so ujetniki večinoma že deljeni po državah v tabore. Tudi na prejšnji fronti so takozvane „centurie“, sestavljene iz moštva iste narodnosti. Naši fantje so sedaj večinoma na Tagliamentu in na Pivati. Nekaterim se je posrečilo od tam pobegniti v domovino. Večji del, ki je poskusil uteči, je pa bil zopet zajet in potem nazaj prepeljan. Najhujši sovražniki naših ubežnikov so tamošnji civilni prebivalci. Izšolani po postopanju madžarskih čet izza naše ofenzive, sovražijo vse, kar nosi avstrijsko obleko in ali ubijejo sami ubežnika ali ga pa izdajo karabinerjem. Ime „Bosnaco“ je pa že italijansko vojaštvo raztrosilo po celi deželi in to ime povzroči povsod — poprej strah — sedaj veselje maščevanja. Italijanski vojak, ki vedno govori s spoštovanjem o hrabrosti naših fantov, ne najde besed, da bi opisal strah, katerega so imele laške čete pred bosanskimi oddelki — lez je bil znamenje pogube. Seveda si sedaj lahko

predstavljamo njihovo zadoščenje. O Srbu govorijo danes Italijani samo zaničevalno, imenujejo jih zavveznike izdajice. Seveda je to delo in sad laškega časopisja.

Kar sem lahko izvedel od izdanih povelj višjih komand glede ujetnikov, je bilo povsod razvidno, da so hoteli Lahi res zboljšati stanje ujetnikov. Čital sem povelja, kjer je ministrstvo zapovedalo, „da se zboljšajo častnikom in moštvu prehrana in bivališča, da bodo sedaj, ko se bliža njihov povrat v domovino, odnesli seboj samo prijetne spomine in čut hvaležnosti.“

V mesecu juliju so se širile vesti, da se moraj vsi jugoslovanski ujetniki odposlati v okolico mesta Bari (na iztočni obali), ker se bode od tamkaj začelo njihovo odpošiljanje domov. Upamo, da je nekaj resnice na tem, čeravno se sme Lahom zelo, zelo malo ali pa — nič verjeti.

Kar se tiče častnikov, je bilo ravnanje meseca novembra do prosinca isto, kakor z moštvom. Potem pa so prišli vsi jugoslovanski častniki v okolico Neapolja (kakor: Ottiano, Amato, Casagione itd.), kjer so najstrožje zastraženi. Hrano si vodijo v lastni režiji in tako je njihovo stanje s tega stališča še za utrpeti. Toda duševno, ta sedaj že devet mesečni zapor, zvezan z vsakdanjimi sekaturami laških častnikov, brez upanja na skorajšnjo rešitev, samo gibanje med štirimi zidovi in še druge nepravilike, so jih popolnoma potrla.

Da se transporti vrnivših se ujetnikov ne bodo

redno odpravljali, smo lahko prepričani. Lahu se ne more odrekat dobra volja, toda kar mu manjka, to je: vsako razumevanje za organiziranje kateregakoli večjega podjetja. Le tako more eden izmed nas razumeti njihove neuspehe med vojsko. K temu pride pa še neprestano ostro vrenje v nižjih in delavskih krogih in lahko smo prepričani, da laški polom ni več daleč.

Domovino pa še čaka velikansko delo glede ugodne rešitve vprašanja ujetnikov. Koliko pride nazaj brezposelnih, koliko pa še težko bolnih, nesposobnih trajno ali začasno za delo. Za te bo morala domovina preskrbeti bolnišnice, prehranjevalnice, posredovalne urade in v prvi vrsti podpore. Gotovo bo zahtevala strašno „malarijo“ veliko število žrtev. Tu bodo morali prispevati država in rodoljubi milijone in milijone, da ti siromaki najdejo pri svoji vrnitvi domovino tako, kakoršno si predstavljajo in po kateri tako hrepene.

Naša dolžnost pa je, da jim pripravimo časten sprejem. Sprejem, katerega so vredne „prve žrtve našega osvobođenja.“ Ne morem Vam popisati, kako zatrepče ubogemu ujetniku srce, kako se mu zarosijo oči, in kaka hvaležnost ga obda, če vidi, da so njegovi domači mislili na njega in storili vse, kar je le bilo v njihovih močeh, da mu olajšajo njegovo ujetniško trpljenje. Mislimo torej sedaj v prvi vrsti na ujetnike, storimo vse, bodimo prepričani, da nam bodo hvaležni.

popolnoma oprostite carine, oziroma monopolnih pristojbin petrolej, sol, obleka, obutev, klobuki in druge nujne potrebščine, za katere je v proračunu predlagan minimalni carinski tarif. Zdaj se je pokazalo, da vlada tega predloga prvič sploh ni odkazala v prejšnjem finančnem odseku, kakor je to pri prvem čitanju vlada obljubila. Poročevalec dr. Marinkovič se je opravičeval, češ da so se poslanci šele vrnili in torej ni bilo mogoče o njem pred glasovanjem v zbornici razpravljati v odseku. Z ozirom na ponovni predlog našega poslanca Vesenjaka, da se oprostite carine nujne potrebščine, pa je poročevalec dr. Marinkovič izjavil, da predlog odklanja, češ da finančni minister nikakor ne more pogrešati dohodkov, ki bi pri tem predlogu za oprostitev carine odpadli. Poslanec Vesenjak je izjavil, da Jugoslovanski klub od svojega predloga ne more odstopiti, ker so ljudske potrebe nujne, zlasti obleka in obuvanje. Socijalistični minister Kristan, ki bi kot zastopnik ubogih delavskih slojev v prik vrsti moral podpirati ta predlog, se začne smejati! Poslanec Fon mu je po pravici zabrusil: „Kristan je oblečen!“ Seveda, Kristan, ki ima vilo, in vleče dvojne plače, si lahko oskrbi obleko, obutev in druge potrebščine, če še tako zacarinane, njegov proletarijat in nago delavstvo pa si naj pomaga, kakor si hoče. — Poslanec Vesenjak je predlagal dalje: „Ako finančni minister ne more pogrešati dohodkov, ki odpadejo vsled predloga Jugoslovanskega kluba, naj predloži vendar enkrat zbornici zakon za primerno obdačenje vojnih dobičkov, ki je bil v odboru že davno sprejet.“

V tretjič je v tej seji liberalno-socijalistična vlada pokazala, koliko so ji mar ljudske potrebe. Predsednik zbornice je namreč dal na glasovanje samo vladni predlog, ne pa tudi predloga poslanca Vesenjaka glede oblekel obutvi in drugih nujnih potrebščin. To je vzbudilo upravičeno ogorčenje pri poslancih Jugoslovanskega kluba, ki so šli k predsedniku zbornice protestirati zoper njegovo neparlamentarno postopanje.

A še ni konec! Vladna večina je pri seji tudi zakrivila, da zbornica pri poimenskem glasovanju za vladni predlog ni bila sklepna, da si jo je podpisala opozicija. Vladna večina, ima dolžnost skrbeti za sklepčnost in bi morala poslati k seji vse svoje članke ali pa vsaj naprositi opozicijo, da ji pomaga; toda poslanci liberalno-socijalistične vladne večine so bili zmožni za delo samo prve dni, ko je šlo za to, da se obdrže na krmilu. Tako vladna večina vsled lastne malomarnosti niti svojega lastnega proračuna ni mogla spraviti pod streho.

In ti ljudje, ki so naravnost odklonili predlog za oprostitev carine, so tako predrzni, da po svojih listih črnijo in obrekujejo Jugoslovanski klub, češ, da je on za carine!

Samostojna Kmetijska Stranka.

(Konec.)

Omenili smo zadnjič, da Samostojna vedno govori o tem, da je pri nas med vsem ljudstvom nad 80% kmetov. Poglejmo tiste odstotke še malo natančneje.

Nad 80 odstotkov!

V kmečki hiši živi številna družina, morda lastnica lepega posestva. Gospodarju in gospodnji pomagajo pri delu polagoma naraščajoča deca, poleg tega še hlapci in dekla. Vsi ti so splošno rečeno kmetje, če tudi ne — samostojni. Kaj takega bi pač bila oče in mati. Starejši sin ima tudi precej utemeljenega upanja, da postane enkrat samostojen kmet. Drugi in tretji itd. imajo mnogo manj upanja. Tudi oče ve, kako je s to rečjo. Zato je že sam posrbel, da si bodo mogli ti na drug način ustanoviti svojo samostojnost, ker svojega posestva ne more dati vsem. Zato je šel morda eden v mestne šole, drugi se učil rokodelstva, tretji odide kam v službo ali kaj podobnega. Na enak način si poiščejo tudi dekleta svoje poklice, ako jim srečna možnost ne pri-
nese zgodnje samostojnosti.

Recimo, da pridejo ti otroci po več letih skupaj, da obiščejo svojega očeta, ki je svojo samostojnost že oddal sinu in uživa miren kot do smrti. Eden je morda trgovec kje v trgu ali mestu, drugi imeniten mojster, tretji doktor ali duhovnik. Torej sami „gospodje“! Kako se bodo ti bratje počutili pod streho svojega brata, ako bo ta ves — „samostojen“?

„Kmetijski list“ bo dejal, da so lahko vsi ti tudi „samostojni“, da so le prijatelji kmečkih koristi. Dobro! Toda kaj pa, če se tudi oni preveč zavedajo svoje stanovske samostojnosti in jo postavljajo v nasprotje samostojnosti kmetov? Vse, kar je pretirano, rado odbija. Medsebojne vezi, ki so utemeljene že v naravi, je treba jačiti in krepiti, ne pa rahljati in umetno rušiti. In za okrepitev teh vezi ni primernejšega sredstva, nego je krščanski solidarizem. In na tem temelji je zgrajena na VLS.

Pa hlapec in dekla pri hiši? Lahko se vpiseta med „Samostojne“, to je res. Kaj pa, če rajši poslu-

šata sorjajne demokrate, ki pravijo, da se morajo hlapec in dekla, pa tudi kočarji in gostoči, viničarji in obrtniki in drugi taki „proletarci“ pri njih organizirati? Če jim ta misel bolj ugaja, postanejo pač „proletarci“ — in „kmečkimi koristimi“ bo slaba predla! Ali bodo taki ljudje radi in z veseljem delali svojim gospodarjem, ali bo mir pri hiši, ako bodo pri istem delu in pri isti skledi ljudje tako različnih misli in načel?

Ako se bo na ta način skušalo pretrgati priateljске vezi med ljudstvom na deželi, ako se bo tako dvigal stan zoper stan, bo beg ljudi z dežele v mesta vedno večji in sila na kmetih se bo povišala. Malim ljudem je treba utrditi ljubezen do kmečkega dela, vzbujati smisel za lepoto kmečkega življenja. To se pa ne bo doseglo z razrednim bojem, temveč le z organiziranim, smotrenim delom na podlagi ljubezni, ki jo uči krščanstvo.

Pravijo, da je razredni boj že povsod vpeljan, da ga ni treba šele uvajati. Če je to res, s tem še ni rečeno, da je tudi opravičen. Cim več ga je, tem bolj glasno ga je treba obsojati. Saj vidimo širom sveta, kako žalostne življenske razmere nastajajo v krajih, kjer divja brezobzirno sloj zoper sloj. Zato pa ne nehajmo glasno klicati in vabiti pod zastavo medsebojne krščanske ljubezni!

Poglejmo še v kmečko vas!

Pridni gruntarji z lepimi hišami in gospodarskimi poslopji; male hišice bajtarjev in kočarjev; vmes delavnice malih obrtnikov; tu pa tam izložbeno okno trgovine ali oblanica, vabeča na okrepčilo v gostilnico. Kratko: zelo pisana slika! Ravno ta pisnost dela sliko lepo — vendar je vsaka slika lepa le tedaj, ako vse različenost spaja posebno medsebojno soglasje, notranja harmonija. Najlepša slika vlada v vasi, ako vsi ti razni „odstotki“ lepo po krščansko skupaj držijo in se medseboj vzajemno podpirajo. Pri tem lahko vsak v svoji stroki napreduje. Napredek enega koristi drugemu in ga vspodbuja k lastnemu napredovanju.

Vsak drug poizkus, bo rodil nezadovoljstvo.

Shod zaupnikov S. K. Z. za Štajersko v Mariboru.

Dne 11. septembra se je vršil v Mariboru dobro obiskan shod glavnih zaupnikov SKZ. Zastopani so bili vsi okraji. Shoda se je udeležil zastopnik izvrševalnega odbora VLS in poverjenik dr. Verstovšek. Shodu sta predsedovala člana predsedstva KZ, župana Schöndorfer in Galunder. O političnem položaju je poročal dr. Kulovec iz Ljubljane. Shod je soglasno odobril taktiko Jugoslovanskega kluba in mu je izrekel popolno zaupanje, zlasti še njegovemu načelniku dr. Korošcu. Zavzel je odločno stališče proti politiki Demokratskega kluba, ki ne uvideva težkega položaja naše države in uganja zgolj strankarsko politiko. Shod zaupnikov se je baval temeljito z organizacijo stranke in je sklenil važne ukrepe glede organizacije in taktike. Zavzel je tudi odločno stališče proti Samostojni Kmetijski Stranki.

Zaupniki so poročali tudi o domačih političnih in gospodarskih vprašanjih. Debata je bila zelo živahna. Enoglasno so protestirali proti načinu, kako izrablja davčna oblast davek o dohodnini proti kmet-skemu ljudstvu.

Iz poročil glavnih zaupnikov je razvidno, to lahko povemo davčni oblasti, da se naj ne igra dalje s potrpežljivostjo kmetov. Sklenjena je bila ostra resolucija v tem oziru in izvoljeni zastopniki, ki jo naj izročijo s pojasnili davčni in politični oblasti, posebno pa deželni vladi in Jugoslov. klubu.

Na zaupnem shodu se je izvolil tudi izvršilni odbor VLS za Štajersko in Prekmurje, ki bo vodil interne strankarske zadeve.

Sprejeto so se te-le resolucije:

1. Zaupniki SKZ izražajo popolno zaupanje Jugoslovanskemu klubu in njega načelniku dr. Korošcu za neustrašen nastop v interesu naše celokupne države.
2. Se zahvaljujejo vodstvu VLS za smotreno delo v prid slovenskemu ljudstvu.
3. Odobrujejo delo Jugoslovanske Kmetске Zveze in izjavljajo, da hočejo roko v roki z njo se boriti za dobrobit kmetškega ljudstva.
4. Zahtevajo ustanovitev kmetске zbornice kot stanovske organizacije kmetov.
5. Hočejo po načelu samopomoči potom zadržati doseženi cenejši nakup potrebščin in izdatnejše vnovčevanje kmetskih pridelkov.
6. Zahtevajo sklicanje pokrajinskega zbora za Slovenijo.
7. Protestirajo proti krivični odmeri davkov in zlasti vinskega in dohodninskega davka, ter visoki carini, ki podražuje najnujnejše potrebščine.
8. Protestirajo proti predloženemu načrtu šolskega zakona, ki je za krščansko kmetško ljudstvo nesprejemljiv.
9. Zahtevajo, splošno, jednako in tajno volilno pravico za vse moške, kakor tudi za ženske, ki so dopolnili 21. leto. Volitve naj se izvedejo v najkrajšem času.

Politični pregled.

V gradu St. Germain se je podpisala dne 10. t. m. predpoldne mirovna pogodba med avstrijsko republiko in ententnimi državami. Ko so zasedli delegati entente svoje prostore, se je pripeljal v grad državni kanceler dr. Renner v spremstvu sekijskega

šefa Eichhoffa in dveh uradnikov zunanjega ministrstva, šefa francoske vojaške misije in italijanskega kapitana Della Rocca. Kratko je nagovoril Rennerja Clemenceau in ga pozval, naj podpiše pripravljeno mirovno pogodbo. Dr. Renner je nato podpisal mirovno pogodbo in predložene protokole. Njegovemu podpisu je sledil podpis ameriške delegacije, potem Angleške, Francije, Italije in Japonske. Za velesilami so podpisale manjše države po alfabetičnem redu. Le Rumunov in Jugoslovancev ni bilo v St. Germainu k podpisu. Podpisom so se pridružili tudi Poljaki in zastopnik čehoslovaške republike. Sejo je zaključil Clemenceau in izjavil, da je mir v St. Germainu podpisan. Se v noči dne 10. t. m. se je odpeljal dr. Renner na Dunaj, v St. Germainu še ostane le konzul Meierhofer s nekaj uradniki, da se bodo lahko reševale tekoče reči. Protokol te mirovne pogodbe ostane v St. Germainu za Jugoslavijo in Rumunijo v podpis do sobote.

Po cele dneve in noči se je naša vlada v Beogradu pogajala z opozicijo, da se preustroji demokratično-socijalistični kabinet. Dosegel se je bil že sporazum, imenovala se je po listih že celo nova vlada, ki bi posedala ministrske zastopnike iz vseh večjih strank in klubov. Dne 9. t. m. pa je prejel Davidovič od bivšega ministrskega predsednika Protiča pismo, v katerem mu ta izjavlja, da radikali ne morejo vstopiti v koalicijsko vlado, ker smatrajo demokratsko zajednico kot nemogočo za vsako skupno delo. Vsled tega pisma je zopet zavil celi preustroj vlade v plašč negotovosti, kako se bodo razvila pogajanja med vlado in opozicijo v prihodnjih dneh.

Ze v seji Narodnega predstavništva dne 9. t. m. zbornica ni bila sklepna, ker je bila udeležba poslancev nezadostna. Razdelitev v sekcije se ni mogla izvršiti. Čitanje zakonske predloge o dvanaestih je bilo dano na glasovanje. Glasovanja se je udeležilo 140 poslancev, od teh je glasovalo 103 za in 37 proti. Glasovanje je bilo vsled pomanjkanja udeležencev nezakonito, radi tega se je seja zaključila in napovedala druga z istim sporedom za 10. t. m. Pri tej seji so se odtegnili glasovanju nekateri člani Jugoslovanskega kluba, drugi so pa glasovali proti. Nar. klub sploh ni glasoval, tudi od radikalcev in od ostale opozicije je bilo prav malo navzočih. Z vlado je glasovalo 106 poslancev, proti 35. To je torej drug porazni udarec za vlado, ker tudi ta seja ni bila sklepna. Prihodnja seja bo prihodnji ponedeljek.

Ministrski svet je sklenil, da vlada ne poda ostavke. Vsled tega raste ogorčenost med opozicijo, zlasti v Jugoslovanskem klubu, katerega smatrajo demokrati in socijalisti kot nevrednega, da bi z njimi sedeli odposlanci demokratov in radi tega zavratno napadajo in vlačijo naš klub po časopisih.

Nemci ne dajo na Dunaju čeških šol. Istega dne, ko je Avstrija v Parizu podpisala mirovno pogodbo, je doma na Dunaju prekršila eno njenih bistvenih določil. Čehi imajo po mirovni pogodbi pravico do lastnih šol, a Dunajčani ne dovolijo odpreti čeških šol šolskega društva „Komensky“. Istega dne pa zahtevajo štajerski Nemci kot nagrado, da priznajo našo državo, pri nas zase popolnoma nemško šolstvo ne samo z nemškim učnim jezikom, ampak tudi z nemškim in nemško mislečim učiteljstvom. Radi bi torej dvojno mero in privilegirano stališče za sebe celo še sedaj! To je gotovo, da ne dobijo pri nas večjih pravic, kakor jih bodo imeli na primer Slovenci v Gradcu.

Iz Reke je odšel 10. t. m. zadnji del italijanskega pomorskega polka, odšlo bode tudi vse poljsko topništvo. Bojni ladiji „Dante Alighieri“ in „Emanuel Filiberto“ ste pripravljeni na odhod. V Reko je došla ameriška križarka.

Lahi tresijo po svojih listih nečuvane laži o smrtno krvavih spopadih med našimi in Francozi v Zagrebu. Zahtevajo po časnikih, naj se odpošlje misija generalov v Zagreb, da razpusti ondotno policijo in postavi jugoslovansko vlado pod kuratel Angležev in Amerikancev, ker so dogodki v Reki in Zagrebu enaki.

Italijani zahtevajo, da se uveljavi na Reki nov volilni red za mestni svet. Po tem zakonskem načrtu bi imel volilno pravico vsak reški podanik po dokončanem 20. letu bodisi moški ali ženska. Teh reških podanikov je bilo prvega prosinca v mestu samo 17:000. Reka pa šteje trikrat toliko prebivalstva. Ako se bo potrdil ta volilni red, se Jugoslovani ne bodo udeležili volilnega boja.

Jugoslavija, Čehoslovaška in Rumunija podpisajo mirovno pogodbo. Z Rumunijo upajo, da se pogode, jugoslovanske zahteve hočejo vsaj napol zadovoljiti, Čehoslovaška pa, tako je izjavil Beneš, lahko mirno podpiše mirovno pogodbo, ker v njej ni tešinskega vprašanja, ki se bo moralo pozneje rešiti s posebno pogodbo.

Slovenci širite „Stražo“.

V Prekmurju.

Kako je v Prekmurju.

Razmere v Prekmurju so zelo drugačne, kakor po drugih pokrajinah in vsled tega bo treba tam tudi čisto posebnega postopanja.

Ljudstvo je z izjemo majhnih delov ob Spodnji Lendavi popolnoma slovensko, čisto nič madžarsko, a v narodnem oziru zelo zanemarjeno. Prebivalstvo je zelo verno, konservativnega razpoloženja, delavno in od prirode jako inteligentno. Inteligenca je deloma madžarska, deloma madžaronska, zavednega Slovence boš iskal med njo zastoj. Duhovščina razume in govori splošno slovensko, zavednih Slovencev je pa med njimi bore malo. Učiteljstvo je deloma madžarsko, deloma slovenskega rodu, a vseskozi boljševiskega mišljenja. Dokler ne dobimo našega učiteljstva, morajo biti vse šole zaprte, ker s temi ljudmi ni mogoče pričeti poduka.

Madžarska vlada je sicer zelo zatirala narodni duh, v gospodarskem in kulturnem oziru je pa storila zelo veliko. Ljudstvo je premožno, polje dobro obdelano, vsepovsod so lepe cerkve in šole, dobre ceste, pošta, železnica, sploh cela uprava je bila zelo dobra. Treba bo torej velike previdnosti, da ljudstvo v gospodarskem oziru ne bo stalo na slabšem in ne bo videlo v nas kulturno manj vredne ljudi. V tem oziru bo imela naša uprava zelo težko stališče in bo treba velike previdnosti. Slabo vpliva tudi, da ni takoj za vojaško zasedbo sledilo prevzetje uprave od civilnih oblasti, ter so nekaj tednov pod našo vojaško oblastjo uradovali dalje madžarski uradi. V tem času so Madžarji in madžaroni agitirali proti naši državi in sejali nezaupanje, ljudstvo je pričelo dajati vero, ker ni videlo nobenih sadov naše uprave. Upajmo, da se bo to polagoma popravilo.

Tudi agrarno vprašanje bo tam postalo hitro pereče. V Prekmurju je nekaj madžarskih veleposestnikov, ki imajo ogromno sveta, kakor: grof Szapary, grof Batthiany, grof Saint Julien, grof Zichy, grof Szeczeny, knez Esterhazy. Na ljudstvo bo gotovo dobro vplivalo, ako zadobi prepričanje, da bomo kmalu rešili agrarno vprašanje v njegovo korist.

Velika zmešnjava je tudi z denarjem. Ljudje imajo najrazličnejše vrste denarja. 1. Stare avstrijske nežigosane krone. Te je dala Jugoslavija takoj žigosati, a to se je izvršilo zelo slabo. Deloma niso ljudje prinesli žigosat denarja, deloma so bili uradniki z žigosanjem zelo zanikrni. Tak gospod si je izbral za žigosanje najbolj pripraven kraj, ljudje so prišli na stotine, uradnik je žigosal v svojih uradnih urah, potem pa zaprl urad in pustil na stotine ljudi čakati do drugega dne, ali pa sploh odšel, namesto da bi žigosali v vseh občinah in če treba noč in dan. Tako mnogo prebivalcev ni moglo dati žigosati denarja. Imajo torej: 2. nežigosane avstrijske krone. 3. Od madžarske vlade izdane krone druge izdaje. 4. Od madžarske banke izdane bankovce. 5. Boljševiške krone. 6. Od boljševiške vlade ponarejene krone. Pod številko 1. in 2. navedeni denar je naša vlada priznala, pod 3. in 4. ga mi ne priznamo, a madžarska vlada ga priznava, pod 5. in 6. je tudi od Madžarjev nepriznan, vendar ga sprejema za 20% vrednosti, na katero se glasi. To denarno zmedo bo težko urediti.

Naša uprava stoji torej v Prekmurju pred težkimi nalogami, katere bo zamogla izvršiti le, ako se jih loti z velikim taktom in razumnostjo.

Prekmurje. Ljudstvo v Prekmurju je veselo, da pripada k Jugoslaviji, da je doseglo svojo samostojnost in neodvisnost. Ker je madžarska vlada popolnoma zanemarjala te kraje, ker se ljudstvo ni smelo organizirati, ker ni imelo nobenih pravic, zato je treba z organizatoričnim delom začeti z nova. Voditelji prekmurskih Slovencev so naprosili SKZ, da izvede organizacijo. V ta namen sta se vršila dne 7. in 8. t. m. dva shoda, in sicer v Crensovcih in Turnišču. V Crensovcih je bilo nad 1000, v Turnišču nad 2000 ljudi, bili so pravi ljudski tabori. Na obeh taborih sta govorila gg. Godina Jož. in Vlad. Pušenjak. Prvi je govoril o pomenu ujedinjenja in izrekel zahtevalo vsem činiteljem, ki so si stekli zasluge za osvoboditev Prekmurja. G. Vlad. Pušenjak pa je razpravljal o gospodarskem položaju Jugoslavije, o pomenu organizacije v KZ in o najbližjih nalogah, ki čakajo organizacijo v Prekmurju. Vsa izvajanja so bila z navdušenjem sprejeta, soglasno se je ljudstvo izjavilo za Jugoslavijo in za organizacijo v krščanski kmečki stranki. Po shodih so ljudje prihajali k govornikom in se informirali o vseh perečih vprašanjih.

Prve slovenske predstave v Prekmurju. Dne 7. in 8. t. m. so uprizorili dijaki, člani Dijaške zveze za Prekmurje v Turnišču 3 burke, in sicer „Satan“, „Dva gluha“, „Kmet in fotograf“. Udeležba je bila velika, ljudstvo navdušeno in željno pričakuje nadaljnjih prireditev.

Otvoritev telefonske centrale v Murski Soboti. Dosedaj so se zgradile v Prekmurju sledeče telefonske zveze: 1. telefonski vod od Radgone čez Mursko Soboto do Beltincev. 2. telefonski vod od Murske Sobote do Prošenjakovcev, v vodu od Radgone do Beltincev sta se otvorili dne 31. avgusta t. l. telef. centrali z javno govorilnico v Murski Soboti in Beltincih za krajevni in medkrajevni telef. promet. V vodu od Murske Sobote do Prošenjakovcev za krajevni in medkrajevni telefonski promet.

V bolnišnici. V Murski Soboti se nahaja lepa bolnišnica, ustanovljena s kazenskim denarjem. Bolniki so pač po veliki večini Slovenci, denar, s katerim se vzdržuje, je istotako večinoma slovenski. V nji so šolske sestre, takozvane „Kreuzschwestern“, ki so vse rojene Slovenke, prednica je doma iz Ljubljane. Vodstvo bolnišnice je izključno trdo madžarsko. Sestre imajo materno hišo v Gradcu in iz nje veje hud nemški duh. Tako imamo torej čudno sliko: vse slovensko, a vodstvo je nemško in madžarsko, kakor je pihal veter iz Gradca in Budimpešte. Razume se, da bo tudi tukaj moral takoj zapihati drug veter.

Skrb advokatov. Ko so naši prevzeli sodnijo v Murski Soboti, je prišlo k novemu sodniku dr. Irgoliču korporativno in skrbipolnih obrazov vseh sedem tamošnjih advokatov z vprašanjem: „Kaj bo sedaj z nami?“ Bili so vsi potomci onih rodov, ki so nekoč peš korakali čez Rdeče morje. Sodnik ni mogel drugega, kakor odgovoriti po predpisih: „Pri nas mora vsak advokat biti vpisan v advokatsko zbornico v Ljubljani in uradovati mora v državnem jeziku.“ Ali bo naša slavna vlada dala za te gospode izjemne določbe? Če ne, bo dobro prekmursko ljudstvo brez pravnih zastopnikov, madžarsko-židovski advokati pa brez zaslužka!

Kraljica madžarskega kraljestva. V Murski Soboti je v resnici krasna katoliška cerkev, čisto nova v lepem romanskem slogu. Tudi notranja uprava je zelo okusna in slogu primerna, krasen krstni kamen, umetno rezljane klopi, celo kropilni kamen je umetnina. Na stranskem oltarju se nahaja velik, lep kip Matere božje s krono sv. Stefana na glavi in podpisom: Kraljica madžarskega kraljestva, prosi za nas! Ker je madžarskega kraljestva konec in je samo nebeško kraljestvo večno, bo treba pač tudi ta napis razmeram primerno spremeniti.

Prekmurski Slovenec v Ameriki od Zamorcev ubit. Koncem julija so izbruhnili v Chicagu veliki nemiri med belokožci in črnci. Pri tej priliki je bil od Zamorcev ustreljen, ko se je vračal zvečer domov z dela, tudi prekmurski Slovenec Štefan Horvat, po domače Kozarjev iz vasi Žižek, fara Čresovci. Delal je v klavnici, vračal se je domov z omnibusom, Zamorci so napadli voz, ubili sprevoznika in več potnikov, Horvat je dobil strel v glavo, nezvestnega so prepeljali v bolnišnico, kjer je čez dve uri umrl. Doma so mislili, da se radi nemirov ne upa domov in je ostal v klavnici. Šele četrty dan sta ga pričela njegov svak in rojak Andrej Glavač iskati po bolnišnicah. Spoznala sta ga po uri, ker je bilo telo že tako spremenjeno, da ga ni bilo mogoče spoznati.

Tedenske novice

Civilni komisar za Prekmurje dr. Lajnič se je preselil s svojim uradom iz Radgone v Mursko Sobotu.

Prevoz koroškega junaka. V torek popoldne je bila pripeljana iz Sinčevasi v Maribor in od tu v Braslovče krsta v zadnjih bojih pri Velikovcu padlega kadetnega aspiranta Srečkota Puncerja, bivšega urednika „Slov. Korotana“. Krsto z zemeljskimi ostanki koroškega junaka je v Polzeli okrasilo s cvetjem in šopki odpustanstvo častnikov. Pogreb se je vršil v sredo popoldne v Braslovčah. Padlemu junaku bodi lahka rodna gruda!

Praški nadškof. Za nadškofa v Pragi je bil imenovan monsign. Kordač.

Kardinal Mercier je došel v Njujork.

Poziv. Medicinac Erman Dinko se pozivlja, da takoj naznani „Zdravstvenemu odseku za Slovenijo in Istro v Ljubljani“ svoj natančni naslov, radi neke, za njega zelo važne zadeve.

Krekova socialno-politična šola. Poseben odbor, sestojec iz 6 jugoslovanskih škofov, naših narodnih poslaničkov in predsednikov vseh naših osrednjih zvez in društev, je izdal proglas, naj se ustanovi socialno-politična šola, ki jo je v duhu zasnoval Krek. Šola ima namen, podati našim kmečkim in delavskim fantom toliko pozitivnega znanja v narodnem gospodarstvu, zgodovini, pravi in vseh vedah, ki se dotikajo politike, da bodo sposobni samostojno presojati javno življenje in ne bodo samo brezmislno ponavljali razna politična rekla ali „šlagerje“.

Državno moško učiteljske v Mariboru. Na drž. m. učiteljske v Mariboru se vrši vpisovanje za šolsko leto 1919/20 za gojence in gojenke, ki na novo hočejo vstopiti na ta zavod in za tiste, ki imajo položiti sprejemne, ponavljalne ali dopolnilne izpite, dne 22. t. m. od 10. do 12. ure. Gojenci in gojenke, ki nadaljujejo svoje študije in redno prestopijo v višji letnik, naj se zglase 23. t. m. od 10—12. ure. Vpisovanje v vadnico se vrši 23. t. m. od 14—16. ure (2—4).

Deška meščanska šola v Mariboru. Natančnejših podatkov o novem ustroju deške meščanske šole v Mariboru še nimamo. Šola bo imela skoraj gotovo temeljne slovenske razrede z nemškimi vzporednicami. Naval zunanjih učencev bo, kakor vse kaže, izredno velik. Vzprejeti bodo v kolikor bo na razpolago prostor s pripombo, da plačajo učenci, ki niso doma v mestu, prispevek za učila v znesku 50.—kron. Prispevek se pred vpisom plača pri mestnem šolskem svetu, ki na utemeljeno prošnjo lahko odpusti. Vpisovanje v deško meščansko šolo je dne 16. in 17. sept., po potrebi tudi še 18. sept. Radi natančnega vpisovanja je potrebno, da prinesejo vsi učenci seboj zadnje izpričevalo, krstni list, domovnico in spričevalo o cepljenih kozah. Pričetek šole je v ponedeljek, dne 22. kimovca t. l.

Začetek pouka na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Mariboru. Redni pouk za šolsko leto 1919—20 se začne dne 22. septembra 1919. Vsprejem in vpisovanje učencev in učenk bo dne 15. in 16. sept. dopoldne od 8. do 12. ure in popoldne od 3. do 5. ure po naslednjem vsprejdu: 1. za dekliško ljudsko in meščansko šolo I v Kazino-ulici v poslopju le-te šole, Kazinska ulica 1. 2. Za dekliško ljudsko in meščansko šolo v Reiserjevi ulici (šteta dekliška meščanska šola II in dekliška ljudska šola IV) v novem šolskem poslopju v Reiserjevi ulici. 3. Za dekliško ljudsko šolo III na Tappeinerjevem trgu (prej vadnica razpuščenega ženskega učiteljskega v poslopju te šole na Tappeinerjevem trgu. 4. Za vse v Magdalenskem predmestju ter v takozvani delavski koloniji južne železnice stanujoče deklice v poslopju dekliške šole III na Cerkvenem trgu in dečki pa v deški ljudski šoli III v Jožefovi ulici. 5. Za dečke, ki bodo obiskovali deško meščansko šolo na Kaiserjevi cesti, v poslopju te šole, Kaiserjeva cesta 1, za deško ljudsko šolo I v poslopju prejšnjega deželne ženskega učiteljskega na Tappeinerjevem trgu. 6. Za dečke, ki stanujejo v področju ljudske šole II na Stolnem trgu v šolskem poslopju na Stolnem trgu. 7. Za dečke, ki stanujejo v šolskem okolišu deške ljudske šole IV, v poslopju te šole v Samostanski ulici.

Določitev okoliša obeh dekliških meščanskih šol v Mariboru. a) K dekliški meščanski šoli št. I v Kazino-ulici spadajo vse ulice, ceste in trgi mesta na levem bregu Drave, zapadno od Gosposke ulice in to od novega dravskega mostu pa do mestnega parka, (pri tem je všteta leva vrsta hiš v Gosposki ulici), dalje celo Magdalensko predmestje ter delavska kolonija južne železnice. b) K dekliški meščanski šoli II v Reiserjevi ulici spada celi vzhodno od Gosposke ulice ležeči del mesta (z všteto vzhodno vrsto hiš v Gosposki ulici) od mestnega parka do novega dravskega mostu. V ostalem pa veljajo glede vsprejema tujih, ne tukaj šoloobveznih otrok pri izpremembi šolskih okolišev in vsprejemu otrok, ki še niso šest let stari itd., dosedanja določila. Ravnateljstva, oziroma šolska vodstva se imajo ravnati po vposlanem razglasu mestnega šolskega urada z dne 30. avg. 1919 št. 1597. Starši ali pa njih namestniki se opozarjajo, da imajo otroke osebno privedi k vpisovanju in morajo tam predložiti rojstni list in spričevala o cepljenju otroka in po možnosti tudi domovnico. Za tuje otroke, ki niso tu šoloobvezni, katere se želi dati v tukajšnje mestne šole, je vložiti z 2 K kolekivano prošnjo za vsprejem pri mestnem šolskem svetu (Stolni trg št. 5) in ravnotako tudi tam založiti za učni prispevek za šolsko leto znesek 50 K. Revnim staršem se lahko ta znesek zniža ali pa celo povsem odpusti, če dokažejo svojo ubožnost. Nova določitev okoliša za dekliški ljudski šoli III na Tappeinerjevem trgu in št. IV. v Reiserjevi ulici se bo dne 14. septembra v tukajšnjih novinah objavila; na vseh ostalih šolah pa ostane dosedanja okoliš.

Na III. deški ljudski šoli pri Magdalenih vrši se vpisovanje učencev po sledečem redu: 15. septembra v ponedeljek od 8. do 12. ure predpoldne v I. in II. razred, od 15. do 17. ure popoldne v III. razred. 16. septembra v torek od 8. do 12. ure popoldne v IV. in V. razred. Opozarjamo na določbo mest. šol. sveta, da naj starši ozir. njih namestniki privedejo otroke osebno k vpisovanju, ter predložijo rojstni list, spričevalo cepljenja, zadnje šolsko naznanilo, po možnosti tudi domovnico.

Na drž. realni gimnaziji v Celju se prične novo šolsko leto 1919/20 s 1. oktobrom. V novem poslopju, kamor se preseli zavod, je še toliko popravil, da bodo komaj do konca septembra končana. Starišem in dijakom se radi tega naznanja sledeče: Vpisovanje na novo vstopivših učencev v I. razred se vrši 1. oktobra od 8. do 9. ure. Kar nato je sprejemni izpit iz slovensščine in računstva, iz veronauka pa le pri zadostnem ali pri nezadostnem redu. Zadnje šolsko izpričevalo in krstni list je na vsak način predložiti. Vpisovanje od II.—VIII. razreda je 1. oktobra od 8. do 10. ure. Učenci s ponavljalnim izpitom se oglašijo pri svojem strokovnem učitelju 2. oktobra ob 8. uri. 3. oktobra je slovesna služba božja; 4. oktobra se prične redni pouk. |

Preizkušnje za pomočnike. V smislu odloka bivše deželne vlade za Kranjsko z dne 15. februarja 1918, št. 3515, se naznanja, da se vrše preizkušnje za pomočnike pred obrtno-oblastveno preizkuševalno komisijo v Ljubljani meseca marca, junija, septembra in decembra vsakega leta.

Oddale se bodo podpore eventualno štipendije v omejenem številu za medicine, medicinke, farmacevte in farmacevtke. Dotični, kateri reflektirajo na tako podporo eventualno štipendijo, naj vložijo s potrebnimi listinami (krstni list, domovinski list, ubožni list, dokazila o dosedanjih študijah) opremljene prošnje, v katerih mora biti označeno tudi mesto, kje da bodo nadalje študirali, do 20. septembra 1919 pri zdravstvenem odseku za Slovenijo in Istro v Ljubljani.

Shodi SKZ se vršijo: Dne 14. septembra: po prvi božji službi v Poljčanih v šoli (dr. Leskovar, Marko Krajnc), pri Sv. Rupertu v Sl. gor. (Zebot), v Kamnici (Hlebič) in pri Sv. Urbanu pri Ptuj (Brenčič, Golec), popoldne po večernicah v Makolah (dr. Leskovar, Krajnc) in pri Sv. Barbari v Slov. gor. v šoli (Zebot). — Dne 21. septembra po rani službi božji v Selnici ob Dravi v Kroisovi hiši (Golec, Zebot), na Ptujski gori pred cerkvijo (Marko Krajnc, Hlebič), pri Sv. Marku niže Ptuja (Brenčič), po pozni sv. maši pri Sv. Marjeti (Brenčič), po večernicah v Majšpergu pri g. Sagadinu (Krajnc, Hlebič), v Dornovi (Brenčič). — Dne 28. septembra: po rani božji službi v Zavrčju v šoli (Golec, Zebot), na Hajdinu v Društvenem domu (Brenčič), v Zibiki (Pušenjak), po večernicah pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju (Brenčič), v Podčetrtku (Pušenjak), po rani sv. maši pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. v šoli (govornik iz Maribora).

V nedeljo in ponedeljek dne 7 in 8 septembra so se vršili 3 shodi za viničarje in delavce sploh. Eden je bil pri Svetinjah v nedeljo, drugi popoldan isti dan pri Sv. Miklavžu pri Ormožu, ter tretji shod na Malo gospojnico po rani maši v Ljutomeru. Shodi so bili zelo dobro obiskani, posebno shod v Ljutomeru, kjer je bilo okroglo 500 poslušalcev. Govorila sta veleč. gosp. Anton Komlanc, organizator od Jugosl. Strok. Zveze, ter Dragotin Novak iz Stroče vasi. Oba govornika sta žela burno odobravanje.

Vsem delavcem na polju krščansko-socialne izobrazbe in organizacije v mariborskem okrožju, Slovenska krščansko-socialna zveza (SKSZ), Jugosl. Strokovna Zveza (JSZ) in Orlovsko Okrožje v Mariboru žele dosedaj po vojni započeto organizatorično delovanje posameznih raztresenih skupin v mariborskem okrožju, ki obsega ozemlje ob Dravi (Ptujsko Polje, Slovenske Gorice, Kozjak, Pohorje in na jugu do razvodja med Dravinjo in Savinjo), spraviti v organizirano zvezo in obstoječe vrzeli izpolniti, sploh poživiti to, kar je med vojno tu tako lepo vsevetelo in kar je vojni vihar zatrl. Nešteta poročila o delovanju naših organizacij v preteklih mesecih nam dokazujejo, da so stari in novi organizatorji pridno na delu in vrlo razumevajo potrebe in naloge časa. Povsod se vidi, da bi bila tudi po vojni za nas žetev bogata, le samo delavcev vedno primanjkuje. Temu je deloma krivo dejstvo, da je inteligenca našemu prizadevanju odtujena, deloma pa tudi to, ker dosedaj to delovanje še nima svoje centrale. Tako centralo vsega krščanskega kulturnega delovanja lahko ustanovimo v Mariboru. Tu imamo vsa sredstva (bogoslovje, semenišče, šole, knjižnice, inteligenco) na razpolago. Tako središče naj bi bila v prvi vrsti SKSZ in skupaj z njo JSZ in OO. Treba nam je najprej dobiti pregled vsega obstoječega, da pričnemo s smotreno akcijo. Prosimo torej, da izpolnite vprašalne pole, ki smo jih te dni razposlali vsem župnijam, in jih izpolnjene vpošljete na tajništvo SKSZ, Maribor, Cirilova tiskarna. — Tajnik SKSZ za mariborsko okrožje.

Sprememba imen poštних uradov. Spremenila so se imena sledečih poštних uradov: Bela cerkev v Bela cerkev na Dolenjskem; Miklavčevo se naziva odslej Žitara ves; Sveti Andraž v Leskovcu odslej Sveti Andraž v Halozah; Šent Ilj v Slovenskih goricah; Šmartno pri Gornjem gradu odslej Šmartno ob Dreti; Zagradec-Fužine pa se bo nazival odslej Zagradec na Dolenjskem.

Razpis tobačne trafike. Razpisana je glavna tobačna trafika v Lokah št. 98 pri Trbovljah. Tozadevne ponudbe je vložiti do 6. oktobra t. l. na okrajno finančno ravnanje v Mariboru, kjer so na vpogled tudi natančnejši podatki o donosu trafike, isti se dobe tudi pri priglednem okrajnem vodstvu finančne straže v Celju.

V najem se da gostilna in mesarija v Narodnem domu v Velikovecu s 15. oktobrom t. l. — Prošnja naj se vložijo do dne 20. septembra na Hranilnico in posojilnico v Velikovecu. Ta daje potrebna pojasnila.

Svarilo in Poziv. Zvedili smo, da neki slovenski denarni zavod v Ameriki kupuje od v Jugoslavijo vračujočih se izseljencev dolarje in sicer dolar po K 24.—. Za znesek v kronah da ček na enega zagrebških denarnih zavodov.

Dolar pa stane mnogo več, danes n. pr. celo K 49.—. Nato se opozarjajo vsi oni, ki imajo svoje v Ameriki, kateri se nameravajo vrniti. Opozorite jih takoj pismeno na to razliko v ceni ter jim pojasnite, da koristijo sebi in svoji domovini, če prinesejo dolarje seboj. Če pa ne čujejo ali ne morejo vzeti seboj gotovine, pa naj založe denar v kakem popolnoma zanesljivem denarnem zavodu v Ameriki in prinesejo seboj čeke, ki se glase na dolarje in tu se jim bo izplačal znesek v kronah.

Iz obmejnega kraja. Neki dopisnik je v 71. številki „Straže“ orisal naš žalosten položaj ob meji. Pa to še ni vse. Pred kratkim je nekdo, tudi vemo kdo, po naši okolici raztrosil gorostastno laž, da sta v nekem gozdu dva vojaka ubita in da so nju mrtva peljali v Radgono. In kaj je temu sledilo? Naš napredno dober učitelj si je popolnoma na svojo pest privzel tri vojake, pa so šli v občino Rožengrund, da bi tamošnje ljudstvo razorožili. Kaj da so ti vojaki počenjali v pričo učitelja, bo zvedela vojaška oblast. V kateri oddelek narodne vlade pa je uvrščen ta učitelj? Šentlenartski šolski svet, ki si prilastuje tudi nad nami neko pravico, kje si? Gospodje renti, kaj porečete Vi na to? Vi ste zato postavljeni, da skrbite za varnost in branite imetje Vaših občanov. Vi imate vplivno besedo pri okr. glavarstvu. Pa tudi telefon v bližini Vam je na razpolago. Zakaj takih reči takoj ne naznanite na pristojne oblasti?

Kar se tiče notice „Slovenskim lovcom na meji“, se uredništvu poroča, da podpisano glavarstvo dr. Mravlaggu ni izdalo orožnega lista, pač pa Paskoli in sicer na priporočilo občinskega urada, češ, da ima Paskolo dva lova v najemu in da divjačina dela na polju veliko škodo. — Za okrajno glavarstvo: Mulaček.

Mislinska podružnica „Slovenjgrader“ javlja vsem ljubiteljem planin, da se vrši dne 13.—14. septembra 1919 izlet na goro sv. Uršule. Istotam se vrši planinska veselica in planinski ples ob zvoku tamburic. K mnogobrojni udeležbi se vabi.

Z ozirom na dejstvo, da se je kuga slinovka in parkljevka, pojavila v mnogih občinah sodnijskih okrajev Maribor in Slovenska Bistrica pa se je bati splošnega okuženja dragocenih domačih dvaparkljarjev, prepove okrajno glavarstvo sporazumno z mestnim magistratom mariborskim do daljne odredbe govejske in svinjske sejme v okraju in mestu Maribor. To naj se splošno razglasi po krajevni navadi.

Zveza jugoslov. železničarjev podružnica Maribor prirddi v nedeljo dne 14. septembra 1919 ob 9. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru društven shod s sledečim sporedom: 1. Poročilo predsedstva; 2. Slučajnosti (nabavni prispevek itd.) Tovariši udeležite se polnoštevilno važnega shoda. Pozivljajo se posebno novi člani, da pokažejo zanimanje za stanovsko narodno društvo. Kdor je službe prost, naj pride vsak na shod.

Umrla je dne 4. t. m. na Spodnji Polskavi po dolgi mučni bolezni tukajšnja v obče spoštovana gostilničarka in posestnica gospa Marijana Lampo. Bila je dobra mati svojim otrokom in vedno narodno vrlo zavedna žena. V. v. m. p.

Potni listi za Italijo in zasedeno ozemlje. Stranke, ki želijo dobiti potno dovoljenje za potovanje v Italijo in zasedeno ozemlje, se opozarjajo, da francoska misija v Ljubljani ni pooblaščenata dajati tozadevnih potnih dovoljenj, marveč da smeta take potne liste izdajati samo italijanski misiji na Dunaju in v Celovcu.

Glasnik ministrstva narodnega zdravja. Pod tem naslovom izdajati če ministrstvo narodnega zdravja svoj organ, ki bo izhajal po potrebi od časa do časa, ki bo prinašal članke v cirilici, latinici ter v vseh treh jugoslovanskih jezikih in ki se bo delil na dva dela, na službenega in razpravnega. Slednji bo posvečen svobodni javni diskusiji vseh zdravstveno-politiških vprašanj in predlogom o praktičnem izvrševanju in izpolnjevanju zdravstvene službe. Glasnik se bo brezplačno razpošiljal vsem uradnim zdravnikom, zdravstvenim odsekom, bolnicam in zdravniškim korporacijam. V smislu ministrskega naročila vabi zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro slovenske zdravnike in sploh vse one, ki se bavijo z zdravstveno-politiškimi vprašanji in sodelovanji, tako da bo Glasnik pravo ogledalo naše zdravstvene politike in delovanja naših zdravnikov.

Grofa Thurna posestva na Koroškem. V šte. 212 „Jugoslavije“ piše nekdo o sekvestraciji

posestev obeh grofov Thurnov in barona Helldorfa. Izvajanja o delovanju barona Helldorfa, že od nekdanjega znanega srditega sovražnika vsega slovenskega, podpisem z obema rokama. Malokdo ali nihče je škodoval slovenski misli v velikovski okolici toliko kakor ta baron in njegovi uradniki. Čese poteguje kak jugoslovanski častnik zanj, da naj vlada sekvester dvigne, je to škandal brez primere. Proti temu treba odločnega upora prebivalstva velikovškega okraja. Precej drugače pa bo treba presojati grofa Donglasa Thurna. Ta naš nasprotnik ni bil; mogoče pač posamezni njegovi uradniki. Tudi socialno je deloval dobro. Kupil je n. pr. konje za vožnjo lesa ter jih izročil vozniku, češ: „Konji so tvoji. Skrbí zdaj zanje!“ Seve so vozniki skrbeli za živino zdaj čisto drugače, kot če bi bili grofovi in bi jih smeli vozniki le rabiti. A to omenimo le mimogrede. Vprašati pa hočemo to: „Ali je resnica, da je od naše vlade postavljen upravitelj ki se zdaj v obče sili na Koroškem povsod v ospredje, dasi ga nihče ne mara in nihče poprej ni vedel zanj, kupil za ta dela konje od svojega brata in sicer po izredno visoki ceni? Ali je resnica, da je ta upravitelj nekajkrat pregledal grofove gozdove ter si je za to zaračunal 49.000 kron?“ Ne moremo skoro verjeti! Zakaj pri takem gospodarstvu bodo snedli vsa sekvestrirana posestva ti upravitelji, da naposled ne bodo od njih ničesar imeli ne lastniki sami in ne država, ki bi bila ogromnih gozdov, katerih grof v ti množini vendar ne rabi, pač lahko vesela in tudi zelo potrebna. Če so sekvestri le zato, da si nekaj posameznikov napolni žepe, bi bilo to velikega obžalovanja vredno. Naj vlada premisli, kaj dela in koga postavlja za upravitelje.

Glasbena Matica Maribor nujno prosi rodoljube, da ji posodi za glasbeno šolo gosli, katerih sedaj ni mogoče kupiti. Vodstvo jamči, da se gosli vrnejo nepoškodovane. — Odbor.

Glasbena šola Glasbene Matice Maribor se otvori s 1. oktobrom. Podučevali bodo prvovrstni učitelji konservatoristi v slovenskem in za učence, ki slovenščine niso zmožni, v nemškem jeziku. Podučevalo se bo po oajnovejših metodah. Vabimo na vpis. Vse podrobnejše razglasimo pravočasno po lepakih. — Odbor.

Državno moško učiteljsišče v Mariboru. Na državnem moškem učiteljsišču Mariboru se vrši vpisovanje za šolsko leto 1919—20 za gojence in gojenke, ki nanovo hočejo vstopiti na ta zavod in za tiste, ki imajo položiti sprejemne, ponavljalne ali dopolnilne izpite, dne 22. t. m. od 10. do 12. ure. Gojenci in gojenke, ki nadaljujejo svoje študije in redno prestopijo v višji letnik, naj se zglase 23. t. m. od 10. do 12. ure. Vpisovanje v vadnico se vrši 23. t. m. od 14. do 16. ure (2—4).

Izvoz lesa. Vse prošnje za dovoljenje izvoza lesa, se morejo aasloviti na Šumsko centralo v Beogradu in vložiti pri podružnici Centralne Uprave v Ljubljani. V prošnji mora biti natančno navedeno naslov pošiljatelja, nakladalna in namembna postaja, naslov prejemnika, množina, vrsta, kakovost in vrednost lesa in zadnja žel. postaja v Jugoslaviji.

Dopisi.

St. Ilj v Slov. gor. Pri nas se pridno gibljemo. Vedno imamo kaj novega. Soboto, dne 30. avgusta pred šentiljsko nedeljo smo slovesno blagoslovili dva jeklena zvonova, ki ju je kupil g. Polak iz Strihove. Bila je lepa slovesnost, katero je povzdignila godba in pokaževanje topičev iz vseh gričev okoli cerkve. Zvečer okoli 8. ure so že peli zvonovi tako milo in lepo, da se nismo mogli načuditi. Nihče ne bi verjel, da so to jekleni zvonovi in da se tako daleč slišijo. Zvone je jako lepo harmonično. Na šentiljsko nedeljo so zvonovi celi dan pritrkavali in zvonili. — Ponedeljek, dne 8. septembra, smo imeli občni zbor naše kmetijske podružnice. G. načelnik je poročal o delovanju podružnice. Volili so se trije odposlanci za glavno skupščino v Ljubljani. Izvoljeni so bili: župnik Ev. Vračko in posestnika Mirko Bauman in Lilek Franc. G. župnik je utemeljeval dva predloga, ki se predložita letošnji glavni skupščini. Prvi predlog se nanaša na povzdigo svinjereje in nabavo plemenskih dobrih merjasev, drugi pa na elektrarno v Fali, da bi tamošnje električne moči prišle v prid tudi našemu kmečkemu ljudstvu. Na koncu je govoril g. nadživinodravnik Pirnat jako poljudno o svinjereji. — Ti isti dan popoldne ob treh smo pa šli v slovesni procesiji k novi Stelcarjevi kapeli v Strihovcu, ki se je blagoslovila. Kapelica je postavljena dobremu očetu in blagi mami v spomin in Bogu v čast ter je posvečena Zalostni Materi božji. Dvakrat na leto se bo v tej kapeli brala sv. maša in sicer 1. maja (smrtni dan matere) in 16. avgusta (smrtni dan očeta).

Sv. Rupert v Slov. gor. Bralno društvo je priredilo v nedeljo, dne 31. avgusta 1919 ob 30 letnici svoje ustanovitve tukaj veselico. Na

programu sta bili dve igri „Mala pevka“ in „Stotnik in njegov sluga“, ki sta se prav dobro obnesli po zaslugi č. g. Franca Pauliča, ki je uloge dobro razdelil. Oče Benko (g. Škorjanc), Jošt in vsi drugi, še celo otroci, so rešili svojo nalogo izborna. Občno pozornost in občudovanje je žela domačinka g. Muršec.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. V zadevi ropa Radgone se je vršil tu na Marijin praznik 8. septembra velik zaupni shod v društvenem domu po večernicah. Predsedoval je župan Zupe. Krivico, ki se nam je zgodila, je vsestranski pojasnil župnik Gomilšek. Soglasno in ob vsestranskem odobravanju sta bili vsprejeti sledeči resoluciji: 1. Obmejni Slovenci, zbrani iz okrajev lenarškega in gornjeradgonskega na zaupnem protestnem shodu pri Sv. Benediktu v Slov. gor. dne 8. septembra prosimo narodno predstavništvo v Beogradu, da v javni seji protestira proti ropu Radgone, in najodločneje posreduje pri mirovni konferenci v Parizu, da se Jugoslaviji storjena krivica popravi in v smislu prvotnega sklepa mirovne konference Radgona zopet vrne naši državi. 2. Obmejni Slovenci zbrani na protestnem shodu pri Sv. Benediktu v Slov. gor. iz severnega lenarškega in iz gornjeradgonskega okraja protestiramo proti ropu Radgone, ki je naša od nekdaj, ki je glavno tržišče severnih Slov. gor. in Prekmurja in nam jo je že priznala kot neoddatno last mirovna konferenca. Odločno tirjamo Radgono nazaj, tirjamo nazaj oba mosta v Radgoni, brez katerih ni mogoča zveza s Prekmurjem in protestiramo proti vsaki nakani od naše ali nasprotne strani, da bi avstrijska republika kjerkoli prestopila Muro. Obenem prosimo vse zavedne Jugoslovane, naj se izjavijo solidarne z našimi tirjatvami in protesti. — Obe resoluciji so v polnem obsegu odobrila županstva: Sv. Benedikt v Slov. g., Drvanja, Ihova, Sv. Trije kralji v Slov. gor., Trokova in Osek.

Ptuj. V Rogoznici pri Ptujju je dne 2. sept. umrl previden s sv. zakramenti g. Mihael Brenčič, oče gerenta okr. zastopa ptujškega in dež. poslanca Mihaela Brenčiča, star 71 let. Rajni je bil neumorni narodni delavec. Svoje otroke je vzgojil v narodnem duhu. Pogreb se je vršil ob obilni udeležbi dne 4. sept. Svečila vrlemu pokojniku nebeška luč!

Ljutomer. Dne 5. oktobra predpoldan ob 10. uri je važna seja zaupnikov SKZ za ljutomerski okraj v Ljutomeru, popoldan ob 2. uri shod SKZ za ljutomerski okraj, Prekmurje in Medžimurje na Cvenu v gostilni pri veselem kmetu. Govorijo gg. posl. dekan Jos. Ozec, nadrevizor Vlad. Pušenjak, Jak. Rajh, Drag. Novak in drugi. Po shodu tombola gasilnega društva z krasnimi dobitki.

Ormož. Tihotapstvo s tobačnimi izdelki. Često se slišijo pritožbe, da ni tobaka in ne smodk. V četrtek po noči pa je orožniški nadstražmojster Leskovar na dravskem mostu v Ormožu vjel dva moška, ki sta celo vrečo tobačnih izdelkov hotela spraviti na Hrvaško. Tihotapci so ponudili nadstražmojstru 500 kron odkupnine, a zvesti služabnik se ni dal premotiti in je konfisciral tobačne izdelke v vrednosti 2000 kron. Dognano je, da je glavna trafika v tem času dobila in razdeljevala tobačne izdelke, kako je izvršila svoje naloge, o tem naj govori tihotapci, katerim se je vzel tobak. Konečno pa ta slučaj ni prvi in zato je želeli, da se tobačne trafike oddajo le zanesljivim ljudem.

Konjice. Dne 1. septembra so se oglašili pri Šarbinšku v Konjiški vasi med tem, ko so bili domači na polju, boljševiki tatovi in so pokradli vso obleko, perilo, nekaj denarja, zlatnine in srebrnine. Če bi kdo videl koga take reči prodajati, se prosi, da to takoj naznani bližnji orožniški postaji. Ne puščajte domov brez varuha!

Stranice. Shod socijalne demokracije se je pri nas vršil v nedeljo 7. t. m. Sklical ga je Jerčin, delovodja pri premogovniku, preje pristaš štajercijanske stranke, nemškutar prve vrste, sedaj seveda jugoslovanski!? socijaldemokratski sodrug. Govornik iz Celja je povedal par „krepkih“, kakor smo jih navajeni slišati iz ust socijalistov. Dejansko je naše ljudstvo vsled neprestane draginje vlekla le obljuba cenejšega, najrazličnejšega blaga po konzumu, ki bi se naj ustanovil in baje prinesel takoj odrešenje vsega hudega. Na te limance so se seveda vsedli vsi „zavedni“ Straničani, in bodo baje že jutri po 60 v kupovali turšico, moko, obleko, železo, sladkor, petrolej itd. itd.?! Hvala Bogu, kmalu bo po socijalistih konec pomanjkanja! Če bo le res?!

Stranice. Pri nas se bo še letos ustanovilo „Bralno in izobraževalno društvo.“ Temeljni kamen temu društvu bomo položili na mladeniškem shodu v nedeljo dne 14. t. m. na Brinjevi gori, kamor bomo veselo pohiteli, in tam dana navodila doma udeleževali.

Vitanje. V nedeljo 31. avgusta je imela Jugoslovanska Strokovna Zveza in Slovenska Kmečka zveza pri nas dva krasno uspela shoda

po prvem in drugem sv. opravi v cerkveni hiši. Na shodih je govoril okrožni delavski tajnik J. S. Z. Vekoslav Zajc. Govoril je tudi g. Poprask ter navduševal vse navzoče, da se vsi organizirajo v svojih stanovskih organizacijah. Uspeh shodov je bil ta, da takoj pristopilo 150 članov k S. K. Z. in k J. S. Z.

Vransko. 21. avg. se je pri nas ustanovil orlovski odsek, ki ga je zamorila vojska, zopet poživil. Po navduševalnem govoru č. g. kaplana J. Brvarja je takoj pristopilo 27 članov. Priglašajo se še novi člani.

Solčava. Dne 14. t. m. se vrši ustanovni shod Kmetijske zadruge v Solčavi, na katerem ohvori g. Vlad. Pušenjak.

Iz Suhe na Koroškem. Naš shod v nedeljo, dne 31. avgusta je vspel sijajno. Grad, cerkev in cela vas je bila v zastavah. Slavoloki z mičnimi napisi so že od daleč pozdravljali cenjene goste iz Maribora in zborovalnico. Ljudstva je bilo na tisoče. V krasno okinčanih vozovih so se vozili na tabor od blizu in daleč. Vozovi, v katerih so se pripeljala naša dekleta, so imeli napise, kakor jugoslovenke iz Dobja in narodna dekleta iz Vogrč. Govorila sta koroška rodoljuba gg. dr. Müller in dr. Ravnik. Narod je navdušeno in glasno pritrdjevalo. Mariborski gg. pevci pod vodstvom g. svetnika in skladatelja Deva, katere imamo že vdrugič čast pozdravljati na koroških tleh, so izborna peli pri sv. maši in na taboru. G. župnik Uranšek iz Žvabeka se je vsem prav priščno zahvalil ter jim klical na svidenje. Tudi veselica, ki se je vršila popoldne, se je dobro o nesla, kakor srečolov, šaljiva pošta, dražbanje dobitkov. Hvala gg. pevcem, njihovemu pevodju g. svetniku in skladatelju O. Devu za njih trud. Hvala gg. dr. Müllerju in dr. Ravniku za njuno požrtvovalnost. Na svidenje.

Orlovski tečaj. Pričetek je v nedeljo zjutraj ob 7. uri, ko bode skupna sv. maša v cerkvi sv. Alojzija (bogoslovna). Po sv. maši se otvori tečaj v dvorani JSZ (Floserjeva ulica 4). Telovadba se prične ob pol 9. uri v gimnazijski telovadnici. V nedeljo popoldne napravimo izlet v bližnjo okolico. Udeleženci tečaja naj pridejo po možnosti že k skupni sv. maši, ali pa pozneje naravnost v telovadnico.

Nov orlovski odsek. Pri Sv. Lovrenca v Slov. gor. se ustanovi dne 28. septembra po večernicah Orlovski odsek. Pride govornik iz Maribora. Mladenci agitirajte za obilno udeležbo.

V Beltincah se je vršil dne 10. t. m. prvi sestanek voditeljev prekmurskih Orlov, na katerem so se razgovarjali o delu orlovske organizacije v Prekmurju.

Češko-slovaški Orel neustrašeno deluje za katoliško misel. Njegovo delovanje je tem znamenitejše, ker na Češkem in Slovaškem ravno Sokoli najbolj rujejo za odpad od vere.

Vestnik S. K. S. Z.

Vprašalne pole, ki smo jih razposlali pretekli teden, se polagoma vračajo. Po večini so vestno izpolnjene in vedo povedati marsikaj zanimivega. Zlasti lepa poročila smo dobili iz Hoč, Cirkove, Sv. Lovrenca, Sv. Lenarta, Vel. Nedelje, Sv. Jurja itd. Splošno se opaža med delavci na prostnem polju veliko veselje, da se je osnovala v Mariboru centrala za vso okolico. Toda tudi druga plat je zastopana — nekatere pole so se vrnila nazaj celo prazne — brez pripombe! Ko bomo imeli ves pregled v redu, bo imel „Vestnik SKSZ“ mnogo zanimivega poročati. Prosimo, izpolnite pole kar moč, natančno in jih hitro vrnite!

Želje in nasvete, ki jih povzamemo iz doposlanih vprašalnih pol, bomo sproti oddajali na pristojna mesta. Kar zadeva n. pr. Orla, bo dobilo v pretres Mariborsko OO. Želje glede ustanovitve ali vodstva JSZ — v mnogih krajih si je žele! — oddamo istotako okrožju JSZ za Maribor. Kakor hitro bomo stvar oddali kompetentnemu odboru, ne moremo več mi nositi odgovornosti za izvršitev ali neizvršitev. Mi bomo zadevo ohranili v evidenci in ako ne boste prejeli odziva, se utegneta pritožiti na našo centralo, da podrežemo zopet.

„Raztreseni smo kakor ovce. Vsak dela le na svojo lastno pest, navezan je le na svojo

lastno moč. Trebamo nujnih nasvetov, pouka tudi nas samih, sploh enotnega, smotrenega dela. Ljubljana pa nam je v vsakem oziru preoddaljena. Zato iskreno pozdravljamo mariborsko centralo kršč. prosvetnega dela.“

Take in podobne izjave, ki prihajajo ob enem s polami, nas jako veselo. Upamo, da naše delo ne bo zastoj. Zato kličemo z nekim drugim gospodom: „Organizirajmo se, pomagajmo drug drugemu!“ — Naslov: Tajništvo SKSZ. Cirilova tiskarna I.

Razgled po svetu.

O 120kilometerskih topovih. „Baseler Nachrichten“ prinašajo dopis svojega dopisnika s francoske fronte, kjer med drugim omenja tudi znane nemške 120kilometerske topove. List piše: Popoldne sem obiskal generala Dižena. Vedel sem, da se nasproti te armade nahajajo dalekosežni topovi, ki Nemci z njimi obstreljujejo Pariz. Ker so vsi molčali o njih, pa sem vprašal generala, kaj misli o teh topovih. A v francoskem glavnem stanu se zadovoljujejo s kratko pripombo, da Nemci lažje iz daljave 120 km pogodijo cilj, ki je 10 km dolg in ravnotako širok, kakor pa Francozi iz oddaljenosti 20—30 km cilj, ki je komaj par kvadratnih metrov širok. S prisluškovalnimi napravami se je kmalu posrečilo dognati, kje stoje oni nemški topovi. S nameč za višino 167 in pred našim ognjem jih ščitita točki 189 in 190. Nemci so pripeljali topove na njihovo mesto z železnico. Da prevažajo francoske poslušalne aparate, sprožijo zdaj istočasno z dalekosežnim tudi par mornariških velikih topov. Proti francoskim letalcem jih brani naboj baterij in moštvo vojnih letal. Francosko topništvo je enega teh velikih nemških topov uničilo, kajti strelja samo eden in še ta zelo počasi, tako da čutijo Francozi še zelo malo bombardiranja. Kaliber tega topa je 210 mm, a top sam je dolg 31½ m. Krogla je dolga 90 cm, a od teh odpade 40 cm na kapico, ki je pritrjena na krogli samo zato, da bolje leti. Krogla lahko preleti 148 km in se more dvigniti 38 km.

Prireditve.

V nedeljo, dne 14. septembra:

Gasilno društvo v Braslovčah priredi veliko vrtno veselico. Tem potom opozarjamo sosedna društva, da blagovolijo našo veselico upoštevati. — **Hočki Orli** priredijo ob pol štirih popoldne pri g. županu Antonu Verniku igro „Trije ptički.“ — **Veliki mladeniški shod** na Brinjevi gori pri Zrečah z začetkom ob 10. uri. — **Pri Sv. Tomažu** pri Ormožu se vprizorijo v šoli dve igri „Vse naše“ in „Čevljar.“ Med odmori udarjajo domači tamburashi. Po igrah prosta zabava na vrtu Čafove gostilne: srečolov, šaljiva pošta itd. Začetek ob 15. uri. — **Izobraževalno in bralno društvo** pri Sv. Rupertu v Slov. gor. ponovi igro „Mala pevka“ s petjem in tudi „Stotnik in njegov sluga“ ob 3. uri popoldne v poslopju nove šole. — **Izobraževalno društvo** pri Sv. Andrežu v Slov. gor. priredi ob priliki slovesne otvoritve „Krekovega doma“ ob pol treh popoldne narodno igro „Deseti brat“ s petjem in tamburanjem in narodno veselico (srečolov, šaljiva pošta, licitacija). — **V Središču** priredi Slovensko katoliško izobraževalno društvo ob 15. uri na vrtu Društvenega doma veseloigro: „Pri gospodi“ in „Županova Micika.“ — Po rani službi božji priredijo učenci ljudske šole pri Smarjeti ob Pesnici prvo šolsko veselico in sicer v šolskih prostorih. Na vspeh se deklamacije, petje ter igri „Darežljivi otroci“ in „Kaznovani šaljivci.“ Vse Smarječane, posebno stariše, vabijo k obilni udeležbi prireditelji. Vstopnina prost, prostovoljni darovi se hvaležno sprejmejo. — **Jareninsko bralno društvo** priredi v Framu pri gospej Turner veselico. Na sporedu je: igra „Moč uničitelja“, med odmori nastopa pevsko društvo, moški in mešan zbor. Po igri prosta zabava z godbo, šaljivo pošto; srečolovom, licitacijo itd. Prireditelji se vrši v prid dijaški kuhinji v Mariboru. K obilni udeležbi se vabi. — **Jugoslovanska Strokovna Zveza** priredi zopet dva viničarska shoda za stanovsko združitev viničarjev in sicer pri Sv. Tomažu pri Veliki nedelji po ranem opravi in popoldne po večernicah pri Mali Nedelji. Viničarji, udeležite se vsi Vasega shoda!

V nedeljo, dne 21. septembra:

Fantje in dekleta iz Št. Ruperta in **Trnove** prirede veliko narodno igro s petjem in petil dejanjih ter vrtno veselico v Št. Rupertu pri Gomilskem. — **Slovensko katoliško izobraževalno društvo Rajhenburg** priredi dve igri: „Tri sestre“ in „Dva gluha“, burko v enem dejanju. Kdor se hoče to popoldne pošteno razveseliti, naj pride to popoldne v našo kaplanijsko dvorano! — **Prostovoljno gasilno društvo na Polzeli** priredi veliko vrtno veselico z jako bogvim vspehom. K obilni udeležbi vabi odbor.

V nedeljo, dne 28. septembra:

Prostovoljna požarna brama v Gomilski priredi ob treh popoldne gledališko predstavo in vrtno veselico z zanimivim vspehom. Sosedna društva se prosijo, da se naj na to ozirajo.

Poslano.)*

Gospodu B. Weixl-
nu
zdravniku
Sv. Trojica v Slov. gor.

Vaši želji v „Poslanem“ 216. številka „Jugoslavije“ ne morem ugoditi, dokler ne zahtujete mojim zahtevam objavljenim v „Poslanem“ 59. številki „Straže“. Da to lažje storite, Vas vabim da pridete tekom 8 dneh z Vašimi pričami k meni ter mi dokažete, da so vse Vaše trditve, objavljene v 156. številki „Jugoslavije“ resnične. S tem smatram zadevo zame končano.

Sv. Trojica v Slov. gor., 9. sept. 1919.

Jos. Mavrič,
nadučitelj.

1620

* Za vsebino pod tem naslovom ne prevzame uredništvo nobene odgovornosti.

Proda se

Proda se
Dvonedstropna hiša

17 let stara, Lessingova ulica 29, kakor tudi 11 stavbišč, ležečih okrog te hiše med Tržaško, Lessingovo in Državno cesto. Vpraša se pri upravnistvu lista. 1611

Proda se hrastove stebre, stopnje (stafle) letve ali late, zvezane in mavadna strešna opeka, tudi opeka za zidavo Nekrep Jožef v Mozartovi ulici št. 59, Maribor. 1477

OKOVI

za postelje se prodajo na drobno in debelo pri
„Mizerska Zadruga“
Grajski trg 3, Maribor.

Dober šivalni stroj
za šivilje
se prodaja po nizki ceni. Mozartova ulica št. 46, II. nadstr. vrata 16, Maribor.

Hiše na prodaj:

Dvonedstropna hiša, solčna stran, hišnega in občinskega davka prosta se prodaja za 120.000 K še ena taka se prodaja za 100.000 K. Vidi na vogalu dvonedstropna, primerna za gostilno se prodaja za K 140.000 K. Dvonedstropna hiša z gospodarskim poslopjem primerna za pekarijo, imeniten prostor s prodajalnicjo se prodaja za 150.000 K. Josip Nekrep, Mozartova ulica 59, Maribor. 1570

SUKANEČ

(cvirni)

1 klopčič, (špula) 366 m
črn št. 24, 30, 36
bel št. 24, 30, 36
1 klopčič . . . K 6—
1 ducat . . . K 69—

Kom. skladišče

ALOJZIJ GNIUŠEK,

Maribor, Glavni trg št. 6.

Bajmi Jakob.

tovarna finih likerjev in žganja
v Krnové (Jägerndorf)
Šlezija

Čeho-slovaška republika.
Priporoča svojo prvovrstno blago.
1609

Rjavi ženski kostum, rjava židana bluza, 7 parov belih usnatih rokavic št. 7 in pol se prodaja. Stolni trg 16, partere levo, Maribor. 1615

V dravski vojašnici v Mariboru se prodaja večja množina konjskega gnoja takoj. 1614

Gostilna 18 orolov njiv, travnikov, gozd in živina pri Radgoni. Cena K 200.000 se prodaja. Dopisi Maribor, poštni predal 8. 1612

Službe:**Potrebujem**

več drvarjev in oglarjev. Plača in hrana po dogovoru. Drago Kobi, lesna trgovina, Fraac Jožefova ul. 15, Maribor. 1623

Krznarskega učenca sprejme takoj Blaž Rogina, Gosposka ulica št. 26, Maribor. 1504

Kravarški majer

se sprejme vlastelinstvo Brandhof pri vojaški realki, Maribor. 1616

Gospodična srednje starosti z večletnimi spricvali želi službo blagajničarke ali prodajalke v trgovini. Naslov v upravi. 1617

Iščem

3 viničarje z večimi delavskimi močmi in 3 oženjene blapce. Kje, pove uprava. 1618

Razna:

Pekarno na lepem prometnem kraju z opravo ali brez oprave vzamem v najem do 1. novembra ali decembra. Klavara, Maribor 1. 1622

Dijaki (mali) se sprejmejo na stanovanje in hrano. Naslov v upravi. 1622

Vabilo

na zborovanje članov društva „Verein zur Unterstützung in Sterbefällen in Innsbruck“ v nedeljo ob 15. uri (3. uri popoldan) dne 23. septembra 1919 v dvorani gostilne „Vlahovič“ v Mariboru, Tegetthoffova cesta št. 38 z sledečim dnevnim rešom:

1. Poročilo posloводства o prevzetju in ustanovitvi jugoslovanskega dela društva v Mariboru.
2. Volitev poslovalnega odbora in sicer: predsednika, tajnika, blagajnika in 6 odbornikov kakor teh namestnikov.
3. Sklep o staležu proti centrali v Inomostu.
4. Sklep o visokosti članarine in odprav.
5. Gratifikacija funkcionarjev.
6. Slučajnosti.

Ker je zborovanje za vsakega člana zelo važno, naj se ga udeležijo po možnosti vsi v Mariboru stanujoči člani. 1619

Maribor. 10. sept. 1919.

Odvetnik dr. Ferdo Müller

poprej v Celovcu, naznanja, da otvori s 25. avgustom svojo odvetniško pisarno v Tegetthoffovi ulici št. 11 (Stara okraj. sodnija) v Mariboru. 1580—307—167

Stavbena pisarna

FRANJO NERAD,
mestni zidarski mojster v CELJU.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja. Izvršuje načrte in proračune po dnevnih cenah 1028

Vsakovrstno špecerijsko in kolonijalno blago na debelo in na drobno razpečava
:: na novo ustanovljena trgovina ::

Ant. Močnik

CELJE, Glavni trg 8. 329

Najboljša žgana in surova kava, cikorija, milo, vseh vrst, moka, riž, pristao bučno olje, rozine, mineralne vode, petrolej, vžigalice, barve za
:: obleko, konjak itd. ::

Vsaki dan sveži kvas.

Proviantura 44. polk. okrožne komande v Mariboru (mestna vojašnica) ima približno

40 vozov gnoja

na prodaj. Reflektanti naj se oglasijo.
Cene po dogovoru. 1626

ŠOTA

za kurjavo, izolacijo, stelivo in druge svrhe uporabljivo dobavlja v vagonih in na drobno

F. & A. Uher, Ljubljana.

Telegr. Uherped.

Inter. Telef. 117.

Podružnico v Mariboru

Gosposka ulica št. 58,

je ustanovila **tovarno** za 1624

barvanje in kemično čiščenje oblek in vsevrstnega blaga

svetlolikanie

ovratnikov, sraje, zapestnic itd.)

Josip Reich,

Ljubljana.

Novo mesto.

Maribor.

Gostilna

pri „SOLNCU“ v Pekrah

v ponedeljek 14. t. m. godba na vrtu. Izborna pekarska, bizeljska in ljutomerska vina, topla in mrzla jedila, sveže pivo, točna postrežba.

Vstop prost!

184

KONCERT

na vrtu gostilne pri „BRODU“
vsako nedeljo in praznik pop.

Izborna stara in nova bizeljska vina lastnega pridelka, topla in mrzla jedila itd. — za mnogobrojen obisk se priporoča

169

F. Baion, gostilničar.

FERDO BABIČ

edini slov. kjučavničar v Mariboru, Flosarjeva ul. 3

se priporoča cenj. občinstvu za najrazličnejša ključavničarska dela. Izvršuje tudi vsa raznovrstna popravila. Cene skrajno zmerne, delo točno in solidno ter se priporoča za obilna naročila.

1486—151

Otvoritev gostilne!

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem prevzel in otvoril

gostilno pri „Kmetški posojilnici“ v Kamnici,

(poprej gostilna Assinger zur schönen Aussicht).

Telefon 35/VIII.

Točil bom stara in nova vina prvovrstne kakovosti, izborna topla jedila. Ob nedeljah in praznikih popoldne koncert na krasnem vrtu. Cenjenemu občinstvu iz Maribora in okolice se priporoča za mnogobrojen obisk

M. Vidovič, gostilničar.

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem otvoril

mesarijo na Glavnem trgu v Mariboru.

Cenjenim odjemalcem bom nudil blago prvovrstne kakovosti. Postrežba točna in solidna! Za obilen obisk se priporoča

Franjo Uršič, mesar.

Zahvala.

Povodom prebridke izgube našega dragega očeta, gospoda

Mihaela Brenčič,

posestnik

izrekamo tem potom najpristrčnejšo zahvalo preč. duhovščini za slovesen kondukt in mrtvaške obrede, g. kaplanu Čirič-u za ganljivi ugovor na grobu, ptujskemu pevskemu društvu za mile žalostinke doma in na grobu, vsem, ki so darovali na krste prekrasne vence in ki so se udeležili v tako obilnem številu pogreba. Bog plačaj!

PTUJ, dne 10. septembra 1919.

Zalujoča rodbina Brenčič.

1627

Križevska
OPEKARNA
 v Križevcih pri Ljutomeru,
 ima veliko zalogo
dobro ožgane zidne opeke
 na razpolago. Cena po dogovoru.
 Križevska opekarna. 311

Rezan in okrogel les,
tramove, drva, oglje
 kupuje vsako množino
„DRAVA“
 lesna trgovska in industrijska družba z o. z.,
 Maribor. 202

Glavna zaloga in zastopstvo
 :: poljedelskih strojev ::
Ivan Hajny :: Maribor,
Tegetthoffova cesta št. 45
 (nasproti glavnemu kolodvoru)

priporoča vitelne, žitne odbiralnike ali trijerje,
 mlatilnice, žitne čistilne mline, ter tudi
 sadne in grozdne mline, koruzne robkarje, repo-
 reznice, stiskalnice ali preše, slamoreznice, pluge,
 brane, posebno izvrstno pocinkane brzoparilnike,
 drobilne mline kakor tudi inštaliranje električne
 luči in pogona. Postrežba točna iz zaloge brez
 carine in tovarnine. 1586—349

FRANC MARINI, Maribor,
Gospodská ulica.
 Kolomaz la jasnoplavi v zabojčkih á 1/2, 1, 2, 5, 10
 in v celih sodih.
 Kremo fino za čevlje v vseh velikostih.
 Voščilo „ (biks) v okroglih in oglatih škat-
 ljicah.
 Vasein-kožno mast.
 Kožno apreturo
 Kožno črnilo
 Indigo modrilni esene
 „ „ papir in druge potrebščine.
 Razpošilja se vsaka množina samo na trgovce.
 Prosim zahtevajte cenik!

NEKREP JOŽEF
 tesarski mojster, stavbeni podjetnik,
Maribor, Mozartova ul. 59
 se priporoča za vsakovrstna nova stavbna
 dela ter sprejema tudi popravilna dela.

Na
Legatovem zaseb. učilišču
v Mariboru
 1582 se prično

1. oktobra 1919 novi tečaji
 za stenografijo, strojepis, pravopis in po-
 slovni sestavki, računstvo v zvezi s temelj-
 nimi pojmi navadnega knjigovodstva, lepo-
 pis ter slovenski in nemški jezik.

Vpisuje se in daje pojasnila vsak dan od 11. do
 12. ure dopoldne Zasebno učilišče Legat v Mariboru,
 Vetrinjska ulica 17, I. nadstr. Prospekti brezplačno.

HMELJ
 kupi vsako množino **Rudolf Pevco** v Mozirju.
 Cena po dogovoru z vzorci.

Ekspedicijska blaga iz Nemške Avstrije,
 Nemčije in Čehoslovaške v 1541
MARIBOR
in okolico
 v direktnih zanitanih železniških vozovih
 s spremstvom, (največja varščina zo-
 per oropanje) izvršujejo po naročilu s
 popolno varščino:

Caro & Jellinek
 družba z o. z. Expediterji
Praga Dunaj I Trst
 Biskupska ul. 7. Deutschmeisterpl. 4. Via Trento 16
 Preskrbuje dovoljenja za izvoz in prevoz.
 Zastopstvo v Mariboru: A. Mally naslednik.

Kupim vsako množino 180
sena slame in ovs
 ter plačam isto takoj po najvišji dnevni ceni.
E. Konjedic, Maribor, Koroška cesta 80.

Zavarovanje
zoper škodo
po požaru!

Edina slovenska zavarovalnica zoper škodo, po-
 vzročeno po požaru je ljubljanska 1563

Vzajemna zavarovalnica.
 Glavni zastop za naše obmejne kraje je v
 Celju (Breg); v Mariboru daje pojasnila za-
 stopstvo „Vzajemne“ v pisarni Augasse št. 10;
 v Kamnici pri Mariboru pa v pisarni Posojilnice.
 Jugoslovani, zavarujte se pri domači zavarovalnici.

Slovenci širite naše liste!

SPODNJEŠTAJERSKA
LJUDSKA POSOJILNICA
 P. Z. Z. N. Z.
V MARIBORU, STOLNA ULICA 6

Obrestuje hranilne
 vloge po 3 odstot.

Daje posojila pod ugodnimi
 pogoji na vknjižbo, po-
 :: roštvo in zastavo ::

Pojasnila daje vsak dan
 od 8. do 12. ure dopoldne
 in od 2. do 5. ure popoldne

Uradne ure sredo in četrtek od 9.
 do 12. ure, v soboto od 8. do 12. ure

ČEVLJE

fine, moderno izdelane in sandale ima
 v zalogi in jih razpošilja po pošt. povz.
mirenska „Čevljarska zadruga“ v Vrbovcu
 pri Mozirju.

Čevlji so iz lahke ševro-
 media kože, boksa in tele-
 tine. Dobite visoke, nizke
 in salonske moške, ženske,
 deške in otročje čevlje ter
 sandale. Cene usnja se dvi-
 gajo, zato naročite čimprej!
 Pri večjem odjemu prime-
 ren popust!

Prodajalna tudi v Celju „Narodni dom“.
 Zmerne cene! Zahtevajte cenike! 1268

Najnovejše!
Sv. Evangelji in
Dejanje apostolov

je knjiga, kakor je Slovenci dozdej še
 niso imeli. Obsega cele evangelje in de-
 janje apostolov z razlago. Oblika molit-
 venika lična. Vezava prikupljiva. Cena s
 poštino vred K 6'90. :: Naroči se v

tiskarni sv. Cirila
v Mariboru.

Slovenci! Sežite po znameniti knjigi!

Prva jugoslovanska tovarna za poljedelske stroje,
 stavbeno in umetno ključavničarstvo, mehanična
 delavnica za kolesa in avtomobile

FRANJO FARIČ
POBREŽJE PRI MARIBORU
NASIPNA ULICA 20.

Specijaliteta:

Izdelovanje peči za kemikalije, motorjev na bencin in olje,
 finih železnih in lončenih štedilnikov, železnih ograj, in-
 stalacija plina in vodovodov.

Popravljalnica

vsakovrstnih strojev, spojevanje strtega litega železa ter
 sploh vsa v to stroko spadajoča dela.

Vlivanje železa in medenine v lastni tovarni. — Kupim
 staro železo! — Lastni izženirji za izdelovanje narisov
 v tovarni. 1514—293

Če razpošiljate
sadje zelenjavo itd.

rabite košare,

te pa dobite takoj, tudi v največjih množinah v

PLETARSKI ŠOLI

v Strnišču pri Ptuj Slovenija,

ki pa izdeluje tudi druga, v pletarsko stroko
 spadajoča dela. 1563 Zahtevajte ponudbo.